

Täysistunto

Keskiviikko 13.5.2020 klo 14.01—19.20

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion erityisrahoitusyhtiön luotto-, takaus- ja pääomasijoitustoiminnasta annetun lain 4 § muuttamisesta ja 8 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 57/2020 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 10/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 10/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.15 **Juhana Vartiainen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on siis lyhyesti kysymys siitä, että nykyisen kriisin on katsottu edellyttävän tämän valtion erityisrahoitusyhtiö Finnveran takausvaltuuksien kasvattamista, ja tässä on kysymys nimenomaan sen kotimaan rahoituksen valtuuksien kasvattamisesta.

Tässä sen kotimaan rahoituksen enimmäismäärää korotetaan 4,2 miljardista eurosta 12 miljardiin euroon. Tätä valtuutta käytetään pääasiallisesti takauksiin luotto- ja rahoituslaitosten myöntämille luotoille. Tällä on tarkoitus helpottaa yritysten lainansaantia tämän koronaviruksesta aiheutuvan poikkeustilan yli, jotta sitten, kun tilanne normalisoituu, mahdollisimman moni sellainen yritys, jonka toiminta on kannattavaa, voisi jatkaa toimintaansa. Tämä on siis valtuuden korotus 4,2 miljardista eurosta 12 miljardiin euroon.

Ehkä on hyvä yleisesti huomata se, että nämä Finnveran valtuudet ovat olleet viime vuosina kasvamaan päin liittyen myös näihin suuriin laivavientikauppoihin. Tässä poikkeustilanteessa tietysti on perusteltua, että julkista valtaa käytetään tällaisena mastona, johon kaikki turvatarpeet kiinnitetään, ja sitähän tämäkin nyt sitten edustaa.

Taloudellisista vaikutuksista oli tässä arviointeja, joista talousvaliokunta totesi sen, että vaikka näissä lain perusteluissa oli kolme erilaista skenaariota näiden vastuiden tasosta ja tappioiden mahdollisesta realisoitumisesta, niin tässä oli ehkä hieman optimistisesti valittu suotuisa kehitysskenaario esimerkiksi, ja meidän mielestämme varovainen ja hyvä budjetointi edellyttäisi nimenomaan näiden suurempien riskien toteutumisen ottamista perusskenaarioksi ja myös siihen julkisen talouden suunnitelmaan, johon tämä toki vaikuttaa. Me huomautamme, että julkisen talouden suunnitelmaan olisi pitänyt ottaa suuririskisempi skenaario. Tappiokorvausmäärät olisivat näissä pieniriskisemmissä skenaarioissa noin 140—200 miljoonaa euroa vuositasolla ja suuremman riskin skenaarioissa 208—260 miljoonaa euroa vuositasolla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

Tämä säädetään sillä tavalla, sanotaanko näin, että tällaisella säätelyllä tavoitellaan määrääkaisuutta, koska ajatellaan, että näin suuria valtuuksia ei normaaliaikoina kuitenkaan tarvita. Sen takia tämä valtuuksien korottaminen oli tässä oikeusministeriön ehdotuksessa säädetty väliaikaiseksi, mutta valiokunta tätä puntaroi ja tuli siihen tulokseen, että se on kuitenkin parempi säätää pysyväksi mutta velvoittaa sitten ponnella valtioneuvostoa tavalla tai toisella myöhemmin saattamaan nämä valtuudet taas alemmalle normaalitasolle. Tämä johtuu siitä, että jos nämä säädetään määräaikaisesti korkeammalle tasolle, niin se tarkoittaa sitä, että sen määräajan toisessa päässä niiden olisi yhtäkkiä oltava taas nykyisellä alemmalla tasolla, ja se aiheuttaisi Finnveralle sellaisen oudon ongelman, että sen pitäisi itse asiassa heti tämän lain tultua voimaan ryhtyä jo tähtäämään siihen, että valtuudet ajallisesti siellä toisessa päässä ovat taas sillä aiemmalla tasolla, jolloin tosiasiasa näitä valtuuksia ei syntyisi siinä mitassa kuin mitä tällä lakiehdotuksella on tarkoitettu. Hyvässä yhteisymmärryksessä ministeriöiden kanssa tätä asiaa on muutettu.

Arvoisa puhemies! Myöskin tästä talousvaliokunta oli yksimielinen. Me pidimme tätä tässä tilanteessa oikein perusteltuna. — Kiitos.

17.19 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tässä todellakin näitä lisärahoitusvaltuuksia Finnveralle annetaan. 4,2 miljardista korotetaan ne 12 miljardiin euroon, jotta sitten näitä voidaan käyttää luotto- ja rahoituslaitosten myöntämille luotoille takauksina. Tietysti kaiken perimmäisenä tarkoituksena on se, että tätä kautta sitten pystytään varmistamaan näiden yritysten lainansaanti, jotka hakevat taas puolestaan sieltä pankeista lainoitusta. Äärimmäisen tärkeää tässä kaikessa on, että pystyttäisiin säilyttämään suomalaiset yritykset ja työpaikat tämän kriisin yli.

Lisäksi tässä on myöskin kyse siitä, että suuryrityksille myönnettävien takausten käsittelyä tehostettaisiin näissä poikkeusoloissa poistamalla laista tämä vaatimus työ- ja elinkeinoministeriön suostumuksesta, kun taattavan lainan määrä ylittää 35 miljoonaa euroa.

Tässä valiokunnan puheenjohtaja minusta hyvin nosti esille tärkeän seikan, ja valiokuntakin on näpäyttänyt tässä ministeriöitä ja todennut, että vaikutusten arviointi ei tältä osin noudata hyvän lainvalmistelun periaatteita, kun tässä on otettu hyvin tällainen suotuinen skenaario käyttöön.

Kuitenkin me tiedämme, että tällä hetkellä, johtuen ihan Suomen talouden rakenteesta, meillä Suomessa valtion takausvastuut ovat Euroopan unionissa bruttokansantuotteeseen suhteutettuna suurimmat, ja siinä mielessä — tietysti niitä vastuita tulee paljon sieltä laivanrakennusteollisuudesta — kaikki ylimääräiset takausvastuut lisäävät riskejä. Tähän perustuslakivaliokunta on muun muassa kiinnittänyt huomiota siinä yhteydessä, kun on käsitellyt näitä Euroopan unionin SURE-työllisyysrahastoon ja covid-takuurahastoon annettavia takauksia, eli näitten takausten määrä kasvattaa kuitenkin sitä Suomen kokonaisriskiä. Talouden arviointineuvosto on myöskin kiinnittänyt jo aiemmin huomiota siihen, millä tavalla tämä Suomen talouden, voisiko sanoa, riskiskenaario sillä puolella on koko ajan suurempi ja suurempi.

Siinä mielessä on tarpeen tämä talousvaliokunnan lausumaehdotus täällä, että talousvaliokunnalle tarvitaan tästä myöskin sitten koko ajan ajantasaista tietoa. Voisi sanoa, että koko eduskunta edellyttää tätä, että ajantasaista tietoa on saatava siitä, millä tavalla nämä takausvastuut kehittyvät Suomen talouden kokonaisuuden kannalta. Näillä kaneeteilla talousvaliokunta on tässä päätenyt siihen, että — ja valiokunnan puheenjohtaja hyvin perusteli, miksi — tuo vuoden 2025 määräaika on poistettu lainsäädännöstä. Sekin kuulostaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

kyllä ihan järkevältä. Mutta tämä kokonaisuus on minun mielestäni tässä tärkeä, se, että me kokonaisuudessa tiedämme, mitkä ovat tällä hetkellä meidän kokonaisvastuumme.

17.23 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä Finnveran rahoitusvaltuuksien lisääminen näinkin voimakkaalla tavalla eli kolminkertaistaminen on merkittävä toimi sekä valtioneuvostolta että eduskunnalta, jos me tähän nyt sitten päädymme ja kun me tähän nyt sitten päädymme, mutta nythän me elämme hyvin poikkeuksellisia aikoja ja tunnistamme nämä tarpeet. Sille, miltä osin talousvaliokunta on täydentänyt tätä esitystä, että se tehdään toistaiseksi voimassa olevaksi, tuntuivat perusteet hyviltä, mihin edustaja Vartiainen täällä viittasikin. Tämä on tähän koronaepidemiaan liittyvää vastuunkantoa yhteiskunnan puolelta, ja nyt tällä yritetään helpottaa nimenomaan kotimaista teollisuutta periaatteella, että Finnvera nyt tässä takaa ja pankit sitten jakavat. Tästä puhuttiin jo aikaisemmassa vaiheessa paljon.

Halusin käyttää tämän puheenvuoron osittain juuri samasta syystä kuin mihin edustaja Essayah tässä oman puheenvuoronsa päätti, eli suhteuttaa tämän Finnveran takausvastuiden kolminkertaistamisen 12 miljardiin euroon siihen, mistä eilen keskustelimme ja mihin edustaja Essayah viittasi koskien näitä Suomen takausvastuita suhteessa unionin vastaviin menettelytapoihin. Mehän emme ole yksin tämän koronaviruksen kanssa. Se on itsensä selvyys. Unionin tasolla tähän on reagoitu juuri näillä toimilla, mihin Essayah viittasikin, eli tällä Euroopan investointipankin yhteyteen tulevalle lisärahoitusmekanismilla ja sitten tällä 350 miljoonan niin sanotulla SURE-mekanismilla, jolla pyritään työllisyyskriisissä olevia maita avittamaan. Siinä se Suomen takausvastuun lisäys on noin 800 miljoona euroa. Kannattaa nyt nämä suhteuttaa toisiinsa, ja kannattaa se suhteuttaa vielä siihen isoimpaan lukuun eli siihen, että Euroopan unioni näillä järjestelyillä lisää omaa yhteistä takausvastuutaan, eli jäsenmaat yhdessä, noin 500 miljardiin euroon.

Kyllä me nyt näemme, että tässä muutkin maat tekevät ja toimivat, ja siinä suhteessa ei pidä nyt liioitella myöskään näitä takausvastuiden riskejä. Ne ovat aitoja, ja ne täytyy huomioida, mutta me olemme kaikki nyt tässä samassa isossa veneessä mukana, ja meidän täytyy yrittää nyt myöskin tukea talouselämäämme selviytymään koronan ylitse, ja tämäntapaaiset julkiset takuut, jotka täällä ovat tulossa sekä unionin kautta että kotimaaisissa puitteissa, ovat perusteltuja.

17.25 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen puheenvuoron johdosta en malta olla puuttumatta keskusteluun. Ensinnäkin totean kannattavani tätä ehdotusta, minkä täällä ymmärtääkseni kaikki muutkin ovat tehneet, ja talousvaliokunta on ollut asiassa yksimielinen.

Tämä oli sinänsä hyvä, että edustaja Kiljunen kävi läpi näitä mittasuhteita tämän EU-rahoituksen ja siihen liittyvien Suomen lainavastuiden ja toisaalta Finnveran takaukseen liittyvien vastuiden osalta, ja ne mittasuhteet ovat juuri ne kuin edustaja Kiljunen täällä sanoi. Mutta tässä on ehkä hyvä nyt kyllä ymmärtää, että silloin kun puhutaan EU-vastuista Suomea koskien, niin viime kädessä takaaja on sama eli suomalainen veronmaksaja ja suomalainen ihminen. Mutta näillä on kyllä minun mielestäni aika iso ero, eli nämä EU-rahoitusjärjestelmät, jotka tähän asti on hyväksytty, hyödyttävät lähinnä niitä valtioita, jotka eivät saa edullisesti markkinoilta rahaa, tai ne ovat auttamassa niitä valtioita. Sillä on tietysti meidän kannaltamme tietty merkitys olemassa: koska EU on meidän ylivoimaisesti merkittävin vientialueemme ja myöskin Etelä-Euroopan maat ovat kohtuullisen merkittäviä vienti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 72/2020 vp

maita — eivät toki päävientimaita, mutta kuitenkin — ja kun välilliset vaikutukset laske-
taan, niin totta kai on niin, että Suomen kannalta on tärkeää taloudellisesti, että myös koko
Euroopan unioni selviää tässä prosessissa.

Mutta tässä on kuitenkin siinä mielessä minun mielestäni eri asiasta kyse, että nyt tällä
Finnveran rahalla pyritään nimenomaan siihen, että suomalaiset yritykset selviävät kriisin
yli ja ovat kilpailukykyisiä sen jälkeen, kun asiat normalisoituvat, jotta me voimme pärjätä
niillä eurooppalaisilla markkinoilla. Se on tavallaan se ydin tässä päätöksessä. Ja se toinen
päättökseteko — jota sitäkin monelta osin pidän järkevänä, vaikka yksityiskohdista voi-
daan olla eri mieltä ja joistain ollaankin — on kuitenkin enempi sen koko eurooppalaisen
viitekehyksen pitämistä kasassa, millä on silläkin oma arvonsa. Mutta nyt puhutaan nimen-
omaan siitä, että Suomi on kilpailukykyinen ja Suomi kykenee sen kilpailukyvyn kautta
säilyttämään työllisyytensä ja sitä kautta hyvinvointiyhteiskuntansa.

17.28 Juhana Vartiainen kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen otti täällä esille näi-
den eurooppalaisten rahoitusjärjestelyjen merkityksen. Ne eivät todellakaan suoraan liity
tähän esitykseen, mutta ne ovat kyllä relevantteja, ja siinä mielessä on hyvä, että niistä täs-
säkin salissa keskustellaan, koska talousvaliokunnan näkökulmasta erilaisia Euroopan uni-
onin rahoitusjärjestelyjä tulee nyt aika taajaan tahtiin, ja tämänkin salin on pidettävä aika
visusti huoli siitä, millä tavalla ne kumuloituvat.

Toinen, aika merkittävä kehityssuunta minun mielestäni tässä on se, että Euroopan unio-
nista näyttää muotoutuvan jonkinlainen rahoitusjärjestelijä jäsenmaille sen sijaan, että se
saisi enemmän toimintavaltuuksia esimerkiksi puolustuksessa tai muissa unionille luonte-
vasti sopivissa tehtävissä. Yksi ihan luonteva pelko on, että tämä johtaa ajan mittaan kyllä
jäsenmaiden välisiin ristiriitoihin, koska tässähän on kysymys maiden kerhosta, jotka sit-
ten viime kädessä lainaavat itselleen rahaa ja alkavat myös riidellä siitä, kuka siinä sitten
on nettosaaja ja nettomaksaja.

Eli nämä ovat tärkeitä kysymyksiä, ja siksi oikeastaan pyysin tämän puheenvuoron, esit-
tääkseni pienen mainoslauseen siitä, että juuri näistä kysymyksistä talousvaliokunta järjes-
tää perjantaina julkisen kuulemisen, joka striimataan nettiin klo 11:stä eteenpäin ja jossa on
tämän alan parhaita asiantuntijoita pohtimassa juuri näitä asioita; Teija Tiilikainen, Vesa
Vihriälä, Päivi Leino-Sandberg muun muassa. Siellä on tietysti valiokunnan jäsenten ky-
symyksiä, mutta se on yleinen tilaisuus, jossa me voimme näistä Euroopan unionin sekä lu-
paavista että myös hieman huolestuttavista kehitystrendeistä viisastuttaa itseämme. Toivo-
tan kaikki edustajat seuraamaan sitä tilaisuutta, jos siihen teidän kalenterinne antaa myö-
ten.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 57/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisäl-
lön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.